

A nyilvánosság erősítése az eredményes cselekvés elengedhetetlen feltétele

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának ülése

Szerdán reggel Jászai Mari téri székházában összeült a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága. A KB — korábbi döntésének megfelelően — nyílt ülést tartott, az írott és elektronikus sajtó révén betekintést engedett tevékenységébe, megkezdve „a társadalom, a cselekvésre, együttgondolkodásra kész emberek bevonását a Központi Bizottság munkájába”. Ahogyan az ülésen is elhangzott: „Meggyőződésünk, hogy a nyilvánosság erősítése az eredményes cselekvés elengedhetetlen feltétele és egyben felkészülés is azokra a társadalmi vitákra, amelyeket még az idén tervezünk fontos gazdaság- és társadalompolitikai kérdésekről.”

A szabadságát töltő Kádár János távollétében elnöklő Grósz Károly, az MSZMP főtitkára előljáróban megállapította, hogy a testület határozatképes, majd köszöntötte a Központi Bizottságnak azokat a tagjait, akiket a legutóbbi ülés óta különböző tisztségekbe választottak. Gratulált a jó munkát kívánt Pozsgay Imre államminiszternek, Huszár Istvánnak, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa főtitkárnak, Jassó Mihálynak, a Budapesti Pártbizottság első titkárnak és Varga Lászlónak, a Zala Megyei Tanács elnökhelyettesének.

A Politikai Bizottság az ülés napirendjére tett javaslatát a testület egyhangú döntéssel fogadta el:

1. Jelentés a népgazdaság fejlődésének év eleji tapasztalatairól, illetve javaslat az 1989. évi fejlődés fő irányaira. Előadó: Németh Miklós, a Központi Bizottság titkára;
2. Javaslat a gyűlekezési és az egyesületi jog szabályozásának fő elveire. Előadó: Fejti György, a Központi Bizottság titkára;
3. A Központi Bizottság valamint a Politikai Bizottság káderhatásköri listája. Előadó: Lukács János, a Központi Bizottság titkára;
4. Különböző, döntésre váró kérdések — az ülés soros elnökeinek előadásában;
5. Személyi kérdések. Előadó: Grósz Károly.

A Központi Bizottság úgy döntött, hogy az utolsó napirendi pontot zárt ülésen tárgyalja, majd határozatával a Központi Bizottság állandó meghívottjai közé sorolta az Országgyűlés elnökét. A szerdai ülés különböző napirendi pontjainak megvitatásában — meghívottként — részt vett az Országos Tervhivatal államtitkára, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke, az építésügyi és városfejlesztési miniszter, az Országos Arhivál elnöke, a pénzügyminiszter, az igazságügyminiszter, a KB Párt- és tömegszervezetek Osztályának helyettes vezetője.

Miután a meghívottak elfoglalták helyüket az ülésteremben, Grósz Károly megadta a szót Németh Miklósnak.

Németh Miklós beszéde

Sok szempontból kritikus helyzetben vagyunk — kezdte beszédét a Központi Bizottság titkára. Erőforrásaink szűkösek, tartalékaink kimerültek, a vállalkozásokat túlszabályozás és gazdasági kényszerből eredő túlzott centralizáció bénítja; termelési szerkezetünkkel képtelenek vagyunk kapcsolódni a nemzetközi fejlődés fő áramlataihoz. Ma a magyar ágazatban kevés olyan ágazatot, területet találunk, amely egyszerűen megfelelne a hatékonysági, az egységsúlyi és a piaci, keresleti követelményeknek. Egy-két kivételtől eltekintve — ilyen például az energetikai-racionalizálási program — nem hoztak kielégítő eredményt a központi fejlesztési programok és nem elég erősek a piaci indítástól szerkezetű változások sem.

A növekvő strukturális aránytalanságok mellett a termelési és értékesítési kapcsolatokban dezintegrálódás tapasztalható. A szerkezet és hatékonysági gondok az elosztás szférájában is jelen vannak. Az export és a termelés jelentős része csak az állami költségvetés egészéértelenül nagy központosító, újraelosztó szerepe, széles körű támogatási rendszer mellett tartható fenn. A vállalati jövedelmek nem igazodnak a tényleges teljesítményekhez.

A lakosság átlagos élet-színvonala folyamatosan növekvő teljesítmények mellett hosszabb ideje stagnál, ami egyes rétegeknél romlást, másoknál csak szerény mértékű emelkedést jelent. A lakosság jövedelmét és fogyasztását ugyanakkor növekvő különbségek jellemzik; a nyilvánosságra hozott statisztikai adatok szerint 1987-ben a lakosság 6 százaléka csak a lételemennél kisebb jövedelemmel rendelkezett. A másik pólust, a legtehetősebbeket illetően ezeket számaink nincsenek, de tapasztalatból tudjuk, hogy az átlagot meghaladó különbségek is jelentősen nőttek. Mindannyian tudjuk: a gondot egyfelől az okozza, hogy a differenciálódás elsősorban nem a társadalmilag, gaz-

daságilag hasznos teljesítménykülönbségek, hanem más tényezők alapján következett be. Ilyenek: a családok demográfiai összetétele, vagyoni helyzete, vagy a monopol- és hiányhelyzetek kihasználása. Másfelől gondot jelent az is, hogy szociális ellátási rendszerünk nem a tényleges rétegtkülönbségek alapján differenciált és így nem elég hatékony a legrászorultabbak ellátásában, gondozásában.

Ezekből az eredménytelenségekből le kell vonnunk a tanulságokat: gazdaságpolitikánkat csak az objektív külső és belső feltételek reális felmérése és értékelése építhetjük; a változásokban meglévő bizonytalanságokra megfelelő cselekvési alternatívák és tartalékok kialakításával szükséges felkészülni, mert a mai, gyorsan változó világ nem teszi lehetővé, hogy csak egy irányba tervezzünk. Következesebbnek kell lennünk a teljesítménykövetelmények érvényesítésében és — bár fájdalmas lesz — az ezzel összefüggő gazdasági feszültségek, társadalmi konfliktusok vállalásában.

Az év elején életbe lépett adóreform, az ehhez kapcsolódó jelentős árváltozások sok szempontból új feltételeket jelentettek a gazdálkodó szervezetek, de a lakosság egésze számára is. Ezekhez alkalmazkodni időbe telik, s ez önmagában is bizonytalanságok forrása. Emellett el kell ismernünk azt is, hogy az előkészítés, a számítások több területen is csak becslésekre, feltételezésekre építhettek, hiszen eddig soha nem alkalmazott új elemek kerültek gazdaságirányításunk eszköztárába. Mindezt mérlegelve összességében a gazdaság első félévi teljesítménye elfogadhatónak minősíthető.

Az első félév tapasztalatai a tervcéllok helyességét, illetve azok elérhetőségét nem kérdőjelezték meg, néhány ponton azonban a feszültségek tovább éleződtek. Ezek elhárítására a kormányzat már több intézkedést hozott, melyek azonban nem voltak elegendők a veszélyek elhárítására, tehát további hatások intézkedések szükségesek, olyanok is, amelyeket korábban nem terveztünk.

Az elmúlt időszak és a jelenlegi helyzet értékelése alapján nyilvánvaló, hogy még nem találtuk meg a fordulatot eredményező stabilizáció és kibontakozás

(Folytatás a 2. oldalon)

Grósz Károly elnöklétével ülést tartott a Központi Bizottság

MAI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

A KATONAI KÁDERKÉPZÉS ÚJ VONÁSAI 4. oldal

NEVELTEK ÉS NEVELŐK A KOLLEGIUMBAN 5. oldal

A DMVSC ÚJ JÁTEKOSAI 7. oldal

Előljárárság alakult Józsan

Sajtótájékoztató a debreceni tanácson

Szerdán délelőtt Debrecenben, a városi tanácson sajtótájékoztatóra került sor.

Elsőként Radnai Pál, Debrecen főépítésze adott tájékoztatót a Hatvan utcai kert részletes rendezési tervének módosításáról. Elmondta, hogy a rendezési terv szerint a Bartók Béla út—Diófa út—Kishegyesi út—Gyepű sor—Halastó út—Gohér utca által határolt terület telepszerű — többszintes formában kerül majd beépítésre a nyolcadik ötéves tervi lakásépítési program keretében. Ezen a területen mintegy százötven lakást szánálnak majd, s helyükre ezerötven lakást építenek az elkövetkezendő évtizedben. Természetesen a jó állapotban lévő (húsz—harminc éves) házakat nem bontják le.

Harangi György, Debrecen Városi Tanács ifjúsági és sportosztályvezetője a DMVSC munkájáról beszélt. Hangsúlyozta, hogy az új vezetőség legfontosabb feladatának tartja, hogy a város labdarúgócsapata ismét visszakerüljön az NB I-be, ettől függetlenül oda kell figyelniük a kézilabdára, súlyemelésre, atlétikára szakosztályokra is.

A Debreceni Ingatlanke-

zelő Vállalat képviselőjeként dr. Karsay Sándor jogi és közvetítési osztályvezető ismertette az állami tulajdonban álló házigatlanok elidegenítésének lehetőségeit. Elmondta: az állami lakások megvásárlásához szükséges, hogy a közös háztömbben lakók legalább fele írja alá a DIK-nek címzett kérvényt, s például a paneles technológiával készült lakásokat nem lehet megvásárolni.

Dr. Kerekes Ilona, a Debrecen Városi Tanács vb-titkára arról tartott tájékoztatót, hogy Józsa nagyközség és Debrecen Város 1982. január 1-jével egyesült. Az 1985. évi országgyűlési képviselői és tanácsági választások során Debrecenben 105 tanácsot megválasztásra került sor, a józsi városrészt hat tanácsot képviseli. Az 1988. január 1-jével módosított tanácsörvény lehetővé tette, hogy a város területén előljárárság alakítson ki a tanács. Józsa földrajzi fekvése, hagyományai, sajátossága a helyi érdekképviselet szervezett formáját igényelte, azt, hogy ez év június 29-én megválasszák az előljárárságot, mely a józsi városrészt lakóinak kíván lehetőséget biztosítani a tanács döntések kialakításában.

Négyszázezer tonna gabonát várnak

A hét végéig az idel termés fele a tárolókba kerül

Az időjárás idén kegyes volt a magyar mezőgazdasághoz, így most, az aratás derekán viszonylag jó termésről tudósíthatunk; kevésbé biztatók azonban a betakarítás pénzügyi hátterének kilátásai. Mint már arról a sajtóban jöcskán esett szó, a kalászos gabonák felvásárlója, a Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat fizetési gondokkal küzd. A napokban a cég Hajdú-Bihar megyei igazgatóságán erről is érdeklődtek. Miskolczi Barnánétól, a vállalat kereskedelmi főosztályvezetőjétől előbb azt kérdeztük, hol tart most az aratás.

Megyénkben körülbelül 105 ezer hektáron termelnek kalászt és innen cirka 550 ezer tonna termés várható. Ebből nagyjából 400 ezer tonnát vásárol fel a GMV, legnagyobb részt búzát; az egyéb takarmánygabona-félék mennyisége összesen alig 15 ezer tonna lesz. Konkrét átadásvételi megállapodásunk 360 ezer tonnára van, de mint azt már mondtam, ennél valamivel több lesz a tényleges felvásárlás. Ezt a számot érdemes összehasonlítani a tavalyival, amikor mindössze 270 ezer tonna gabona került hozzánk. Most 107 ezer tonnánál tartunk, de a hét végére várhatóan elérjük a 200 ezres határt. A megyében 32 helységben, 45 átvevőhelyen, 112 vonalon, összesen naponta mintegy 20 ezer tonna terményt vásárolunk fel. A mai napig (július 13.) 14 ezer tonna búzát exportáltunk, de ez a szám a disz-

pozíciók tanúsága szerint ebben az évben 100 ezer tonna körül lesz. A Hajdú-Bihar megyei búza a Szovjetunióba, Csehszlovákiába és Lengyelországba kerül.

— Mennyi javító minőségű búza termelt idén Hajdú-Biharban?

— Ezeröttszáz tonnára van szerződésünk, de a kedvező időjárásnak köszönhetően valószínűleg ennél több lesz. Természetesen mind átvevesszük, bár meg kell győezni, hogy ez elég nehezen értékesíthető, telített a piaca. A tavalyi gazdasági év terméséből mintegy 300 vagont csak alig néhány hónapja sikerült eladnunk.

— A mezőgazdasági üzemek vezetői aggódnak, hogy esetleg a GMV nem tud fizetni a partnereinek. Mi a helyzet megyénkben?

— A 400 ezer tonnás terméshöz körülbelül 1,3 milliárd forintra lesz szükségünk. Ebből ma 150 millió hiányzik, de továbbra is kevesebb a forrásokat, és valószínűleg idén sem lesz fizetési problémánk. Eddig júliusban 61 millió forint értékben adtunk ki váltót. Ezeknek az értékpapiroknak a legnagyobb része a későbbiek során visszavándorol hozzánk, ugyanis a gazdaságtól a takarmánykeverékek vásárlásakor ezt fizetőként fogadjuk el. Tudomásom van arról, hogy egyes megyékben a bankok nem „számítolják le” a váltóink értékét az üzemeknek, de ilyen probléma nálunk nincs, Hajdú-Biharban a bankok elfogadják ezt a fizetőszöveget.

H. A.

(Folytatás az 1. oldalról)

többlettörvényekkel megteremtett gazdaságpolitika hosszabb távon visszavonhatatlanul csökkenteni fogja a gazdaságunk fejlődését lezáró gazdaságpolitika szükségességét. A központi újrarendezés „kényszerű” további bővítésével sem lenne biztosítható a társadalom- és szociálpolitika, a humán és gazdasági infrastruktúra fejlesztése.

A foglalkoztatáspolitikában meglévő hiányosságok továbbbővítésére arra kényszerítette a lakosság munkaképes részét, hogy jövedelmét szabad idejének további feladásával próbálja kiegyenlíteni, és ezzel még jobban leértékelődne az egészséges életmód, a szaktudás, a főmunkaidő becslése, tovább kopnának a kulturális, családi és morális értékek. Mindez megsemmisítene a párttervezet nyomán megteremtődött, de jelenleg még törekény bizalmat, lehetlenné tenné az olyannyira szükséges új közmegegyezést, szétzilálná a gazdasági és társadalmi viszonyokat.

Fordulatra van tehát szükség! Miben áll ennek lényege? Röviden: gazdaságunkat és társadalmunkat valóban nyitottá kell tenni! Sokoldalú, intenzív munkamegosztási kapcsolatokat kell kiépíteni a külfölddel minden irányban. Így tudjuk csak megerősíteni a szerkezetátalakítás hajtóerőit, lebontani a gazdaság túlzott védelmét szolgáló korlátokat. Ugyanakkor teret és lehetőséget kell adni a teljesítmények erőteljes növeléséhez, sőt ezt a gazdaságirányítást és a piac eszközeivel is kell kényszeríteni. Olyan helyzetet kell teremteni, hogy a magyar gazdaságban csak a versenyképes teljesítményt nyújtó vállalkozók legyenek az nagyvállalat vagy kisüzemeket — jussanak hozzá a fejlődési lehetőségekhez. Ennek érdekében csökkenteni kell a költségvetés terheit, mindenekelőtt a veszteséges termelés támogatását, hogy csökkenteni tudjuk az elvonások, a jövedelemcentralizáció mértékét.

A külvilágra nyitó és teljesítményelvű gazdaságpolitikához olyan társadalompolitikát kell kialakítanunk, amely kettős feladatot teljesít. Egyrészt ösztönzi a teljesítményt a gazdasági demokrácia fejlesztésével, a dolgozók belső motivációs rendszerének teljesítményorientált átalakításával, továbbá a teljesítmény mint alapvető érték átfogó elismertetésével társadalmunkban. Másrészt olyan szociálpolitikát kell folytatni, olyan szociális védőhálókat kell létrehozni, amely gondoskodni képes a hátrányos helyzetűekről, a rászorulókról.

A gazdaságpolitika célrendszerének fókuszába most már ténylegesen is a világgazdasághoz való alkalmazkodást, a strukturális átalakulást, a műszaki fejlődés meggyorsítását kell állítani. Elengedhetetlen követelmény a nemzetközi műszaki-technikai fejlődés fő áramlatához való sikeres kapcsolódás. Ugyanakkor a változásoknak figyelembe kell venniük a valóságos korlátokat: a külföldi adósságnövekedés nem lehet nagyobb annál, mint amelyet a nemzetközi pénzügyi szervezetek indokoltnak elismernek, és amely nem hoz létre lehetetlenül magas törlesztési kötelezettségeket a 90-es évtized első éveiben. Nem folytatható olyan radikális életszínvonalcsökkentő politika sem, amely a társadalmat a programmal és ezen keresztül a politika egészével szembeállítja.

Mindezekből következik, hogy nem lehet a gazdaságpolitika egyik vagy másik elemét olyan mértékben kiemelni, meghatározóvá tenni, hogy veszélyeztessük akár a két fő cél — a struktúraátalakítás és az egyensúlyjavítás — bármelyikét. Más oldalról figyelembe kell vennünk az elháríthatatlanul jelentkező gazdasági és társadalmi korlátokat is.

A struktúraátalakítást előtérbe helyező, a társadalmi-gazdasági kibontakozás fel-

tételeit megteremtő és ugyanakkor kielégítő egyensúlyi helyzetet fenntartó gazdaságpolitika szükség-szerűen sok elemből álló kombinált eszközrendszer igényel. Ezt úgy kell kiépíteni, hogy a piacgazdaság megteremtésének irányába hasson, olyan elemekkel, amelyek a szabályozó típusú piaci viszonyok építőkövet jelentik. A legfontosabb követelmények a következők: — először: valódi ár-, pénz-, tőke- és munkaerőpiac kiépítése; a belföldi „szerepiók” körének és versenyfeltételeinek bővítése mellett az ár- és tőkeimpor-t versenyt megjelene, a vállalkozási és piaci formák gazdagítása;

— másodsor: a vállalatok gazdálkodási feltételeinek olyan átalakítása, hogy azok a termelés különböző tényezőivel felesleges kötöttségektől mentesen, szabadon rendelkezzenek;

— harmadsor: szigorú monetáris és fiskális politika kombinált alkalmazásával olyan gazdasági környezet kialakítása, amely erősebb érdekeltet teremt és készlet az erőforrások minél hatékonyabb felhasználására;

— negyedsor: az állam gazdasági szerepének olyan átalakítása, amely a kormányzati gazdaságpolitika kialakítása, a közösségi szektorok közvetlen irányítása mellett, közvetett úton — tehát jogi és gazdasági szabályozással — gondoskodik a versenyszféra megfelelő működéséről. E funkciók ellátása a kormányzati munkamegosztási és szervezeti rendszerben, a működési jellemzőkben egyaránt változásokat követel meg.

Hangsúlyozni kell, hogy sikert csak akkor remélhetünk, ha az említett elemek mindegyikét, mégpedig egymással összehangoltan alkalmazzuk. Egyik vagy másik elem kiragadása szükség-szerűen zavarokhoz és kudarchoz vezet.

(Az erőteljes külpiaci nyitáson alapuló, radikálisabb struktúráváltást képviselő A változat esetében a piaci hatások egyszerűen, vagy legalábbis nagy „adagokban” érnék a gazdálkodó szervezeteket. Ez a változat határozottan utat nyitna a piaci erőknek, ami azzal járna, hogy a gazdálkodó szervezeteknél nagyobb lenne a kiugrás lehetősége, de egyúttal a bukás veszélye is megnövekedne. Ez a változat a terhek időbeli koncentrációjával hamarabb és biztosabban teremtene meg a kibontakozás feltételeit.

A B változat a termelési szerkezet átalakítását a külgazdasági egyensúly rövid távú javításának alárendelt irányozza elő. Ez kisebb külső és belső feszültségekkel jár ugyan, de az alkalmazkodás ideje elnyúlik, annak távolabban jelentkező hátrányos következményeivel együtt. A legnagyobb kockázat abban áll, hogy ennél a változatnál a jelenlegi állapotokba való visszacsúszás, a visszarendezés veszélye meglehetősen nagy.)

A Politikai Bizottság a napirend megvitatása során előzetes jelleggel és kellő megalapozás követelményének hangsúlyozásával — az A változatban leírt fejlődési út mellett foglalt állást, mivel — nagyobb feszültségek

és kockázatok vállalásával ugyan, de — hamarabb vezet érdemi kibontakozáshoz. Felelős politikai döntés, a változatok közötti választás azonban csak a feltételrendszer várható alakulásának tisztázását követően, a ké-sőbbiekben születhet meg.

A gazdaságpolitika szociális következményei és szociálpolitikai feltételei elsősorban hatókörükben, mértékükben térnek el az egyes változatokban. Elosztási rendszerünket azonban mindenképpen meg kell újítani. Ennek során lépéseket kell tennünk a bérpolitika és a bérmechanizmus reformja irányába, meg kell változtatni a társadalombiztosítási rendszerünket. Rendszerbe kell illesztenünk a munkanélküli segélyt. Ki kell alakítanunk a perifériára sodródó, leszakadó egységek, csoportok sajátos, gyakran eltérő problémáinak feltárására, enyhítésére alkalmas intézményrendszerre.

Anyagi eszközeinket úgy kell összpontosítanunk, hogy a társadalmi jutalmazások reálértékét a legérze-

kenyebb, legkritikusabb pontokon lehetőség szerint teljeskörűen, az egyéb területeken pedig minél nagyobb mértékben igyekezzünk megőrizni.

Különös figyelmet kell fordítani a nyugdíjasok helyzetére, ezért az új nyugdíjrendszer kidolgozását ennek tudatában kell folytatni. Egyben jelezni szeretném a tisztelt Központi Bizottságnak, hogy a korábbi állásfoglalástól eltérően ez évben nem, csak jövőre tudjuk az új nyugdíjrendszer elveit a Központi Bizottságnak bemutatni, s mai megítélésünk szerint — széles körű társadalmi vita tapasztalatait is hasznosítva — legkorábban 1990-ben tudjuk azt bevezetni. Kérem ennek tudomásulvételét, s ezzel a korábbi határozat módosítását.

Németh Miklós végeztül a tárgyhöz kapcsolódó politikai feladatokról is szólva rámutatott: a jelenlegi helyzetből való kitörési kísérlet — bármelyik utat is választunk — megbontja a

korábban kialakult érdek-egyensúlyokat, hiszen a változások az egyes rétegeket, csoportokat eltérő módon érintik. Látnunk kell, hogy fejlődő politikai rendszerünkben a korábbinál markánsabban jelennek meg és keresnek érvényesülési lehetőséget az eltérő érdekek, ezért sok vitának és konfliktusnak nézünk elébe. Ezért hatványozott fontosságú, hogy a pártban, társadalmunk vezető erejében konszenzus támogassa a gazdaságpolitikai célokat, a társadalom egészében azonban a cselekvőképességhez szükséges mérvadó többség támogatásának elnyerése lehet a reális cél. A pártban belüli konszenzus azonban nem biztosítható a korábbi módon és eszközökkel.

Ezért javítani kell a döntések előkészítését, érlelését, munkabizottságok működésével és a párttagság széles körű bevonásával. Csak tartalmas viták, esetleg termékenyítő új szempontok és a megvalósítás sokszínűsége biztosíthatják együttesen a tényleges egyetértést a pártban belül.

objektív és szubjektív okokat. Szorgalmazta, hogy a működő tőke behozatalával kapcsolatos elképzelések megvalósítása kapjon prioritást a hitelek és az állami támogatások megítélésében, teremtse meg a külföldi vegyes vállalatok munkájához szükséges hazai infrastruktúrát, valamint azt a szakembergárdát és szabályozási rendet, amely kedvez e vállalatok működéséhez. Felhívta a figyelmet arra is, hogy Magyarországon és a Közös Piac most bővülő kapcsolata csak akkor lesz számunkra hasznos, ha vállalatunk már most számításba veszik a közös piaci országokban 1992-ben életbe lépő export szabványokat, követelményeket.

A Központi Bizottság tagjai közül többen foglalkoztak a radikális gazdasági fordulat kiszámítható gazdasági, politikai és társadalmi feszültségeivel. Ilyenek az átmeneti termelési, az infláció, a munkanélküliség, az életszínvonal-csökkenés. Hangot adtak azonban azon meggyőződéseknek, hogy ezeket a feszültségeket vállalni kell a további kibontakozás érdekében. Berend T. Iván úgy vélte, hogy a kis- és magántevékenység támogatásával, valamint az állami költségvetés eddiginél is tágabb körű felhasználásával csökkenthető ezek a feszültségek. Hoós János a továbbfejlesztés egész stratégiájának kialakítását szorgalmazta, s ezen belül új külső piacok feltárását és azokon jelenlétünk bővítését, az egész támogatáspolitikát céltudatosan átalakítását, a döntési és érdekegyeztetési mechanizmus korszerűsítését tartotta szükségesnek. Vajda György az emberi tényezők szerepét emelte ki, mert úgy vélte, hogy ebben rendkívül nagyok a tartalékok. Sokan olyan szociálpolitikát, „szociális védőnyit” szorgalmaztak, amely koncepcióváltásban, több költségvetési forrásban egyaránt megmutatkozik.

A vitában szóba került — elsősorban Jucsák György felszólalásában —, hogy a politikai intézményrendszer reformja a radikális gazdasági változások megvalósításának fontos feltétele, amire programot adott az országos párttervezet.

A délutáni vitában további vélemények hangzottak el az A és B változatról. Ezúttal is többen az A változattal tartották a további tervezőmunka reális irányának. Maróthy László kiemelte, hogy az A változat valójában nem 1989-re, hanem hosszabb időre szabható meg a feladatokat. Katona Béla felhívta a figyelmet arra, hogy e munka kapcsán a tervezők első sorban az átfogó koncepció kidolgozására törekedjenek, s ne vessenek el a részletekben. Szlamenický István szükségesnek tartotta, hogy az A változat kidolgozásánál a gazdasági és a társadalmi eszközök egységes alkalmazását vegyék tervbe.

Bartha Ferenc a külső feltételek szemszögéből vizsgálta az A változatot, és úgy vélte, hogy a tekintetben annak megvalósítása ma kétségeket támaszt. Berend T. Iván szerint a reális irányvonal az A és B változat variációja lesz. Ennek kialakításánál az alapvető stratégiai célokból kell kiindulni, s ezekhez igazítani a rövid- és középtávú terveket.

Nagy Sándor úgy vélte, hogy jelenleg — minthogy az ideál gazdasági folyamatok teljes egészükben még nem láthatók, és a hosszabb távú elgondolások sem készek — nem lenne célszerű egyik változat mellett sem dönteni. Hasonlóképpen vélekedett Kovács László is.

A délutáni vitában nagy súlyt kaptak a szerkezetváltás kérdései. Katona Béla kiemelte, hogy ennek érdekében növelni kell az ipar hatékonyságát, és szemelőtt kell tartani a Szovjetunióval való behozatalra. Somogyi László az építőipar tapasztalatai alapján felvázolta a cél elérését nehezítő

Kérdések, felszólalások

Az írásos előterjesztéshez, illetve Németh Miklós szóbeli kiegészítőjéhez Krasznai Lajos, az MSZMP Pest Megyei Bizottságának első titkára, Horváth István belügyminiszter és Judik István, a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat szegedi üzemének termelőmestere tett fel kérdéseket. A Központi Bizottság titkára — választ témakörönként csoportosítva — előbb a fizetési mérleget csorbító tényezőkről szólt. Elmondotta, hogy csupán a világgazdaság bevezetése miatt az utazási célú valutakiadásaink jó 350 százalékkal, legkevesebb 100 millió dollárral növekedtek. Emelkedtek a külföldi hitelek kamatkidadásai, s végül rontották a fizetési mérleg egyenlegét az ár- és pénzmegugrások jelentős eltérései is. Németh Miklós szükségesnek tartotta hozzáfűzni: az esztendő első öt hónapjában nem volt cserearány-vesztése a magyar népgazdaságnak a nem rubelel-számolású piacokon, ez azonban egyedi konjunktúrális tényezőkkel, például az alumínium vagy a kohászati termékek növekvő árával függ össze. Mindenesetre van rá remény, hogy a tervezett 500 milliós fizetési mérleg-hiányt ebben az évben ne lépjük túl.

Egy másik kérdéskör kapcsán a Központi Bizottság titkára kifejtette: a külföldi működő tőke beáramlásával a gazdaságunk nem válik sebezhetőbbé, sőt a „nyitás világra” erősíti az összekötő szálakat a munkamegosztásban, a kooperációs kapcsolatokban. Németh Miklós úgy vélte: nem irrális cél a külső és belső egyensúlyhiány egyszerre való csökkentése, viszont nagyon lényeges feltételek megléte esetén tartotta csak lehetségesnek a szigorú importgazdálkodás felváltását egy liberalizáltabb importgazdálkodással. Ilyen például egy reálisabb árforlyam, amely „kiüti” a nem hatékony importot, a gazdaságtalan te-

vékenységet, ám, ha ez nem következik be, a gazdaságirányítási gyakorlatban markánsabb marad a szigorú importgazdálkodás szerepe.

A Központi Bizottság titkára kitért arra is, hogy — kölcsönösen elfogadható megoldásokat találva — át kell gondolni a KGST-kapcsolatok rendszerét. Aláhúza: a jelenlegi feltételrendszerben és gazdaságirányítási gyakorlatban a KGST mechanizmusának súlyos fogyatékosságai vannak, napirendre kell tehát tűzni a KGST reformját. Ez, a reform irányának megjelölése — az ár- és pénzvisszonyok, a hitel szerepének növelése, a részleges vagy teljes konvertibilitás célú tűzése stb. — volt egyébként a legutóbbi, prágai tanácskozás egyik központi témája. Nem könnyű kérdéskör ez, a döntés még várat magára.

A Központi Bizottság tagjai a vitában a legnagyobb figyelmet az előadói beszédnek felváltott két fejlesztési iránynak szentelték. Valamennyi felszólaló az A változattal támogatta, kiemelve, hogy ez felel meg annak az elképzelésnek, amely a jelenlegi nehéz gazdasági helyzet javítását, az egész gazdálkodásunkban a radikális fordulat elérését célozza. A felszólalók aláhúzták, hogy ez a változat további gazdasági nehézségeket, társadalmi feszültségeket teremt, de ezzel együtt az egyetlen célravezető alternatíva a stabilizáció és a kibontakozás célkitűzéseinek elérésére. Berend T. Iván rámutatott, hogy a radikális változások elhatározásával sokéves késésben vagyunk. Perényi János pedig azt hangsúlyozta, hogy az ilyen súlyú döntések meghozatalához valóságos helyzet-elemzés, politikai szándék és akarat szükséges.

A vitában sok szó esett arról, mi akadályozta eddig a gazdaságban elengedhetetlen fordulatot. A legutóbbiban a szerkezetváltás elma-

radásában, a különböző területeken megvalósított, de nem hatásos visszafeljesztésekben és — mint Jucsák György mondta — a bántortalan és hibás intézkedésekben, az alsó és középszintre a kivánatosnál lassabb személyi változásokban jelölték meg az okokat.

A további tennivalókat illetően szinte valamennyi felszólaló érintette valamilyen formában a termelési szerkezet megjavításának elsődleges fontosságát. Beck Tamás ezzel kapcsolatban kiemelte, hogy a jobb struktúra nem pusztán és nem elsősorban a termelési egység-működésének leállításával érhető el, hanem sokkal inkább a műszaki színvonal, a gazdálkodás színvonalának növelésével, az állami támogatásnak ezt kell szolgálnia. Tétényi Pál a korszerű technikára épülő szerkezetváltás szükségességét emelte ki, s ebből a szempontból aggodalommal szolt a hazai infrastruktúra elmaradásáról, és szorgalmazta az ország szellemi potenciáljának további erősítését. Dudla József abban látta a továbblépés egyik lehetőségét, hogy a vállalatok egyre jobban a piaci követelmények szerint működjenek, és sikerüljön harkályan működtetni a szocialista közulajdonot. Mindezek érdekében javasolta, hogy készüljön a Borsod-Abaúj megye sajátos-ságait figyelembe vevő sajátos szabályozási és fejlesztési elképzelés. Antalóczy Albert a szerkezetváltás megvalósításához új szemléletet és mechanizmussal működő irányítást tartott szükségesnek. Perényi János korszerű és rugalmas, tartalmában is megújuló szakoktatásban látta a szerkezetváltás egyik felté-

teleit.

A vitában többen szoltak az importgazdálkodás liberalizálásának szükségességéről, amely nemcsak a behozatal ésszerűsítését jelentene, hanem — miként Beck Tamás kifejtette — elősegítené az exporttermelést, a termelőberendezések fejlesztését, a gazdaság termelőképességének növelését, és gyártmányai minőségének javítását. Ezzel összefüggésben rámutatott a külkereskedelmi forgalom fejlesztésének olyan lehetőségeire, mint a tranzitkereskedelem, és az ország földrajzi elhelyezkedéséhez igazodó transzforszerep növelése, az idegenforgalom szolgáltatásainak minőségének és mennyiségének fejlesztése, a feldolgozóipar kivitelének növelése. Szolt arról is, hogy a devizagazdálkodásban a vállalatoknak nagyobb önállóságot kell biztosítani.

A külgazdaság témáit érintve szoltak arról, hogy hatóságosabb intézkedéseket kell tenni a külföldi működő tőke behozatalára. Somogyi László az építőipar tapasztalatai alapján felvázolta a cél elérését nehezítő

okokat. Szorgalmazta, hogy a működő tőke behozatalával kapcsolatos elképzelések megvalósítása kapjon prioritást a hitelek és az állami támogatások megítélésében, teremtse meg a külföldi vegyes vállalatok munkájához szükséges hazai infrastruktúrát, valamint azt a szakembergárdát és szabályozási rendet, amely kedvez e vállalatok működéséhez. Felhívta a figyelmet arra is, hogy Magyarországon és a Közös Piac most bővülő kapcsolata csak akkor lesz számunkra hasznos, ha vállalatunk már most számításba veszik a közös piaci országokban 1992-ben életbe lépő export szabványokat, követelményeket.

A délutáni vitában nagy súlyt kaptak a szerkezetváltás kérdései. Katona Béla kiemelte, hogy ennek érdekében növelni kell az ipar hatékonyságát, és szemelőtt kell tartani a Szovjetunióval való behozatalra. Somogyi László az építőipar tapasztalatai alapján felvázolta a cél elérését nehezítő

okokat. Szorgalmazta, hogy a működő tőke behozatalával kapcsolatos elképzelések megvalósítása kapjon prioritást a hitelek és az állami támogatások megítélésében, teremtse meg a külföldi vegyes vállalatok munkájához szükséges hazai infrastruktúrát, valamint azt a szakembergárdát és szabályozási rendet, amely kedvez e vállalatok működéséhez. Felhívta a figyelmet arra is, hogy Magyarországon és a Közös Piac most bővülő kapcsolata csak akkor lesz számunkra hasznos, ha vállalatunk már most számításba veszik a közös piaci országokban 1992-ben életbe lépő export szabványokat, követelményeket.

A Magyar Rádió társa Németh Miklós előtti referátumából zottakra utalva a deklodott: milyen dekre van szükség ebben a hónapban érdekekben, hogy 10

(Folytatás a 2. ol

szágaiban lezajló lehet sokból adódó lehet. Berecz Frigyes ket. Berecz Frigyes ta, hogy a vállalatok nak nagyobb szerep cialista export-imp letek bonnyolításában peskúti Lajos az ip vetkezetek munkájá terveiről szölv azoknak a beruház a szükségességét, hozzásegíthetik a ket a hatékonyab minőségű és a szer tást is segítő munk A gazdasági fejlőd szerkezetváltás szűkségeitéről szól vics László részlete zolta a bányászati Rámutatott a korá tészek következmény felhívta a figyelmé hogy a bányászati rületein ma is nag zonytalanság tapasztalásnak tartott egy tudományosan pozott energiagazd távlati program k s ezen az alapon n toátan rendezék a szat és az áldozato kát végző bányászó zétét.

A vitában szóba hazai és nemzetkö ügyeink is. Fodorn Katalin úgy vélte. Központi Bizottság jesszett változatok ban pénzügypolitik célcioi, és nem val lódi irányvonalak Ferenc rámutatott, engedhetetlen a rendszer korszerű ezen a téren a rendszer továbbfe Kiemelte, hogy a intézkedések csak eredményesek, ha latok gazdálkodásá natos irányban be

Szövívő a Közpo

A Központi ülésének első napj követően Berecz J Politikai Bizottság Központi Bizottság tartott szövívői táj Előjáróban ha ta: új eleme volt nek, hogy az első renndel kapcsolatos beszédet követően és ellenveleménye megfogalmazó k tettek fel a részty leg arról érdeklőd a támogatásokat m het átcsoportosítan elvonni, s ez m érinti a vállalatok gyszatokat, így csütörtökön kapn

Az első napirend zárszáva után dönt let, hogy a gazdas tésnek — a Néps ban korábban is — A és B változa melyiket támogatja

A szövívő a tová variációt illeti, az élénk vita bontak de a túlnyomó töb A változatot t Amint az egyik megfogalmazta: ha halál vagy az ope zott kell választá mai gazdasági hely oldására, akkor ő ciót ajánlja, tudv abban is van koc az társadalmi és feszültségekkel együtt.

Az eszmecserebe szövívő tulajdonk eddigi tapasztalato eddigi gyakorlattal tak, kiemelve ezek vező vonásokat, negatívumokat, rasztalások zömmé tési rendszert felvetették a ho hogy nem volt többféle variáció sára, nyílt döntésr a nagyberuházaso ben.

A Magyar Rádió társa Németh Mik előtti referátumáb zottakra utalva a deklodott: milyen dekre van szükség ebben a hónapban érdekekben, hogy 10

Jeanne d'Arc a máglyán

Honegger oratóriumának bemutatása Debrecenben

„Nincs nagyobb szeretet, mint amivel életünket adjuk azokért, akiket szeretünk” — ez a vezérgondolata Paul Claudel-Arthur Honegger drámai oratóriumának, így éneklé a zárokórus a mű kicsengésekor. Nem is igen lehetett volna szebb alaphangot megadni a Bartók Béla XIII. nemzetközi kórusversenyhez, még ha nem is Bartók foglalja zenébe ezt a gondolatot. Jóval előbb kellett megszervezni, szerzői jogi és szervezési kérdéseket rendezni a Jeanne d'Arc előadásához, mint ahogy Bartók Béla hamvainak hazahozataláról értesülhettünk. De alig hihető, hogy nagy muzikusunk ne helyezte volna a mű kiállítását, ő, aki szinte az egész század humánjának hordozója volt és minden olyan értéket nagyra becsült, amely a Cantata Profanával eszméileg rokon módon szabadságról és szeretetről szól századunk tévelygő emberének.

Honegger alkotása az elmúlt évszázadok legmaradandóbb zenei hagyományait egyesíti sajátosan egyéni foglalatban. Szerkesztési logikája, a polifónia szövése, maga az oratórium műfaja leginkább a nagy Bachot idézi; de Beethoven és Wagner, egyáltalán az európai zenekultúra közelmúltja is beleépült ebbe az 1935-ben megírt, hol izzó szenvedélyű, hol álmódú lírai zenei hőskölteménybe. Szintézisből és korszerű újragalmazásból születik meg ez az összetevészetlenül honeggeri alkotás, a század első harmadának neoklasszikusként emlegetett zenei nyelvén, amely a francia hatokat zenetörténeti fogalommal tette.

Szintézisről van szó más vonatkozásban is. Jeanne és Domonkos atya, a két főszereplő, prózában beszél ebben a zeneműben: igaz, a melodráma emelt hangú, patoszos prózájában. Ehhez csatlakoznak más „földi lények” is, sőt némelyikük mondanivalóját egy vásári mutatványosra emlékeztető színpadfelén némajáttal is eljuttatják. Szűz Mária, Szent Katalin és Margit, valamint Porcus (a disznóként ábrázolt fővadász) és Héraut (Hírnök) vi-

szont énekes szerepek. Szerevesen fonódnak egymásba a prózai és zenei síkok, ezzel kapcsolatosan idézem a zeneszerzőt, aki szerint „elég hallgatni, ahogy Claudel felolvassa a szöveget... Merem mondani, úgy olvassa, olyan alkotó erővel, hogy akinek egy csöpp fantáziája van, az előtt teljes pontossággal és világossággal kirajzolódik az egész zenei képe.”

Honegger ötvenöt órányi alkotásában ez a komplex zenei-művészi kép valóban megjelenik. Hol lenyűgöző erő, hol végtelen finomság, hol sátni aljasság, hol megégitő magasztosság fakad a hangokból. Hogy a máglyán álló Jeanne Domokos segítségével felidézi életét, megjelennek egykori falujának jellegzetes alakjai, megszólalnak a népe-ne egyszerű és bájos dala-mai. Másutt koridőz ereje van gregorián asszociációk-nak. A debreceni előadás jól felszínre hozta ezt a sokféleséget, bár bizonyos, hogy ennyi új „információ” teljes egészében nem hatol be a hallgató tudatába. Talán így mondhatnám: a nagyság szele mindenkit megérint és ez nem is kevés, az előadógárda nagy érdeme. Elsősorban a főhősöt megjelenítő Hámosi Il-dikő, aki a csodálatos lány hősi vonásai mellett az esendő emberieket is megmutatja. Mellette Bács Ferenc kissé hűvösen ábrá-zolja Domonkos atyát, szép orgánumával nincs arány-ban szerepének átélése. Az énekes szerepek karaktereit fel tudtuk fogni, ha szöve-güket nem is mindig ér-tettük (nemcsak latin éneklésük alkalmából). Ez kü-lönben az előadás egyik leg-nagyobb problémája: har-sogó rézfúvókat nem lehet áténekelni, a bemikrofono-zott prózai szereplők hang-erejét tökéletesen a zené-hez igazítani szinte lehe-tetlen. Nem ártott volna va-lami ismertető szöveg a tí-zenegy tétel tartalmának lé-nyegéről, bár az sem biztos, hogy ezt mindenki nézte-követte volna. Elkézelhető, hogy az az önálló költői al-kotásnak is megfelelő, ki-tűnő magyar fordítás, ame-lyt Raics István készített, még kihagyásos megértés-sel is jobban odaszögezte

volna a füleket a hallha-tókra.

Pinczés István bizonyára nem találkozott még hason-ló rendezői feladattal. A szöveget illusztráló mozgá-sok, gesztusok jól harmo-nizáltak a mondottakkal, a Debreceni színházi stúdió tagjai a szükséges illúziót felkeltették: hiszen itt csak tipikus alakok néhány tipi-kus vonását kellett közér-tető módon megrajzolni — és ők ezt megtették.

A hatalmas előadó-appa-rátus gerince a MÁV Fil-harmonikus Zenekar és a Kodály Kórus volt (karigaz-gató Strausz Kálmán). Egyik legnagyobb teljesít-ményünknek lehattunk a ta-nú, amelynek értékét csak emeli, hogy mindezt fullas-zó hőségben (tv-lámpák alatt!), teljes ünnepi mez-ben kellett véghezvinni. A nyíregyházi Cantemus gyermekkar (karigazgató: Szabó Dénes) kedvesen és muzikálisan képviselte a nép egyszerű gyermekeinek tisztalelkűségét.

Az énekes szólisták: Csavlek Etelka, Pelle Er-zsébet, Mészoly Katalin, Fülöp Attila, Tóth János rangjukhoz méltóan álltak helyt csakúgy, mint a pró-zaiak: Sárközy Zoltán, Kun János, Kiss Péter Ernő, Bander Hajnalka és Jámbor József. Külön is elis-merés rendezőnek és szö-vegmondóknak, hogy meg-találták az oratóriumhoz szükséges, de expresszivitá-sában nem túlzó drámai dikció hangját.

Erdélyi Miklós karmester hatalmas erővel fogta össze ezt az impozáns zenei-drámai építményt és igye-kezett az egymástól sokban különböző részek egységét megteremteni. Hallatlan koncentráció kell ehhez a maga részéről, ezzel együtt az összes előadói erők kon-centrálása. Csúcspontokat tudott felépíteni, kontraszt-okat megjelteni. Bárki bármennyit is tudott felfog-ni és magának elraktározni a hallottakból, bizonyos, hogy nem távozott közöm-bösen a sportszarnoki hang-versenyről; bizonyos, hogy megérintette az a kisugár-zás, amely századunk egyik kimagasló jelentőségű, örök érvényű mondanivalót hordozó alkotásából árad.

Straky Tibor

„Temetni veszélyes!”

Nem szívesen vettem kölcsön a fenti címet Agatha Christie-től, a krimi „öreganyjától” — inkább kénytelen-kelletlen, mert sajnos az utóbbi he-tekben nem kellett a Napló 6. oldalának szomorú fekete keretébe pillan-tanunk temetővel kapcsola-tos hírekért. Nem is oly rég a Baleseti krónika tudósított arról, hogy a Köztemetőben egy kisfiút súlyosan megsebesített egy kidülő sírkő, és most — nyilván nem véletlenül, ámde következképpen — a fizetett közlemények kö-zött ott található az ügy-ben érintett Hajdú-Bihar Megyei Temetkezési Vállalat felhívása.

A hirdetésből megtu-dom, hogy a „leállított síremlékekből igen sok fel van lazulva és a síremlé-kek egy része nem került összecsapolásra”. Majd pedig felhívják a figyel-memet az életveszélyre és arra, hogy ha sír felett rendelkezem, az általam fenntartott sírkövet vizs-gáljam felül és a „megfe-lelő összecsapolásról, rögzítéssről gondoskodjam”.

Először csak bosszan-kodtam a közleményben foglalt rendreutasításon, hiszen véltlennek éreztem magam az összecsapolások elmulasztásában. Második olvasatra aztán balesete-ket szimatoló rosszérzésem és sírkőfenntartói mivoltom öntudata elhatalma-

sodik bennem és elhatáro-zom, hogy dologhoz fogok

Szabadságot veszek ki, lejárom a lábamat fűróért, acéltűskéért meg ki tudja még milyen célszerszá-mért és a szükséges anyá-gért. Kimegyek a temető-be, felülvizsgálom a csalá-di sírkövet, és ha az en-ged a „kiborulási próbám-nak”, akkor gondoskodom a megfelelő összecsapó-lás rögzítéséről. Lyukakat fúrok a márványobeliszk-be, beállítom az acélcsa-pokat, kitöltöm a hézag-okat masszakkal és keveré-kekkel...

Már itt tartok a gondo-latmenetben, amikor eszembe jut, hogy csőről is kell majd a tonnás kő felállításához, jó lesz bi-zony, ha jön a feleségem is... No, meg munkavédelem is van a világon! Meg kell keresnem az öreg bukósisakot a pincé-ben! Az autóban ott a mentőláda, úgy már ren-dben lesz minden.

Ezek után nyugodtan böngészem tovább a lap 6. oldalát. Az álláshir-de-terek között találok egyet! A Hajdú-Bihar Megyei Temetkezési Vállalat sírkö-ves szakmunkásokat és se-gédmunkásokat keres kar-bantartásra...

A kör bezárult. Én már tudom: összecsapolásra...

(pálffy)

CSAK KÉNYELMESEN!

(Fotó: Szekeres Tibor)

Tisztek, tiszthelyettesek, kollégiumok

A katonai káderképzés új vonásai

Manapság egyre többet lehet hallani arról, hogy az oktatás nem képes lépést tartani a társadalom egyre fokozódó szakemberszükségletével. Sokan az oktatás vi-lágviságáról beszélnek, ami nyilvánvalóan túlzás, mégis mutatja a folyamatos korszerűsítés iránti igényt. A katonai kiképzés alapvetően ugyanazokkal a gondokkal küzd, mint minden más szakemberképző intézmény. Egyrészt ki kell elégíteni a megnövekedett káderszük-ségletet, másrészt állandóan korszerűsíteni szükséges a tantervet az élet által igé-nyelt mértékben. A Honvé-delmi Minisztérium illetékes szervei az utóbbi években olyan képzési rendszert dol-goztak ki, amely az ezred-fordulóig megbízhatóan megoldja a tiszti, tiszt-helyettesi utánpótlás probléma-ját. A katonai káderképzés új vonásairól Mészáros Ti-bor ezredes, a Magyar Néphadsereg tanintézeti csoportfőnöke adott tájékoztatást. Ennek főbb gondolatait az alábbiakban foglal-tuk össze.

A tisztképzés rendszere

Az első demokratikus tisztképző intézmény 1947-ben jött létre. Húsz évnek kellett elteltie ahhoz, hogy a főiskola szintű tisztképzés feltételeit megteremtse: az Elnöki Tanács 1967. évi 13. számú törvényerejű rende-lében a tisztképző iskolá-kat a többi főiskolával azo-nos jogú intézményeknek is-merte el.

Az 1967 őszén bevezetett főiskolai szintű képzés rendszerét 1973-ban korsze-rűsítették. Ezt elsősorban az MSZMP KB 1972. június 15-i határozatában foglalt irányelvek érvényesítése mi-att végezték. A korszerűsítést az is indokolta meg, hogy a Politikai Bizottság 1973. augusztus elsején ele-mezve a Magyar Néphad-sereg káderhelyzetét, olyan határozatot fogadott el, hogy a képzési szintet, azaz a fiatal tisztek kezdő beosz-tását egyvel magasabb szintre emelte.

A tisztképzés rendszeré-ben 1981-ben volt a követ-kező módosítás, amelyet több tényező indokolt. Az első és talán a legfontosabb, hogy a Magyar Néphadse-regben megjelenő egyre kor-szerűbb technikai eszközök megismerése mélyebb ter-mesztudományos tudást igényelt, amelyet a korábbi tanterv nem tudott teljes mértékben kielégíteni. A korszerűsítést az is indokol-ta, hogy enyhítsék a növe-kvő tananyag és a korláto-zott tanulmányi idő között húzódo állandó ellentmon-dást. Az 1981-ben beveze-tett tantervben már érvé-nyesítették az integrált rendszerű oktatás elemeit. Ennek az a lényege, hogy a képzési folyamatban az ok-tatás alapozó szakasza után a szokványos tantárgyak hely-lyett az oktatás kisebb majd nagyobb blokkjait tanítot-ták. Ezek: a katonai és po-litikai kiképzés-nevelés; az aleggység napi életének irá-nyítása; egy esetleges há-borúban a harc vezetése.

1986-ban ismét szükséges-sé vált a tisztképzés rend-szerének megváltoztatása. A korábbi négyéves képzés hely-lyett hároméves képzésre tértek át. A legfőbb ok az áttérésre az volt, hogy az Országgyűlés 1985-ben új oktatási törvényt fogadott el, amelynek előírásait a katonai főiskolákra is érvé-nyesíteni kellett. A másik döntő tényező az volt, hogy a nyolcvanas évek elején a csapatok tiszti utánpótlásá-ban gondok keletkeztek. Ezért csökkentették a kép-zési időt egy évvel, így a főiskolák lényegesebb kapaci-tásbővítése nélkül emelt létszámú kibocsátást, s ez-zel a csapatok feltöltöttségi helyzetének javítását tették lehetővé.

A hároméves képzés mindhárom katonai főisko-lán hat tanulmányi félévből áll, félévenként 18–18 okta-tási héttől, tanévenként 1080, mindösszesen 3240 tan-órából áll.

A félévek végén kéthetes, a hatodik félév végén há-romhetes vizsga-, illetve ál-lamvizsga-időszak van. A tanév szeptember elsejétől július 15-ig tart.

A képzés összidejéből tár-sadalomtudományokra 12 százalékot; általános kato-nai, katonapedagógiai és in-dusztriális ismeretekre 12 százalékot; természettudo-mányi és szaktechnikai ala-pozásra 15–20 százalékot; idegen nyelvre és testneve-lésre 13 százalékot, s végül szakkiképzésre 40–45 szá-zalékot biztosítanak.

A képzés előbb változt rendszerében a katonai fő-iskolák elégit ki a tiszti szükséglet kétharmadát, a további egyharmadát a ha-zai polgári, illetve külföldi katonai tanintézetekbe beis-kolozottakból biztosítják.

Tiszthelyettesek képzése

Hivatásos tiszthelyettes-képzés a Magyar Néphad-seregben mintegy három év-tizede folyik. A tiszthelyet-tesképzés rendszere és főbb célkitűzései a tiszthelyettes helyének szerepének és je-lentőségének változásaihoz igazodva módosultak. En-nek megfelelően 1986-ban áttértek a tiszthelyettesi fel-készítés új rendszerére. Fő célja az utánpótlás minősé-gének további javítása, a jelentkezők számának növe-lése, valamint a jelöltek ko-rábbinál magasabb színvo-nalú, előképzettségeknek megfelelően differenciált ide-ű és tartalmú felkészí-tése, az arra alkalmasak ré-szére középiskolai érettségi adása.

A jelöltek életkora és po-lgári végzettsége figyelembe-vételével a képzés ideje dif-ferenciált: egytől négy évig terjed. A 17–23 éves élet-korúak részére a képzés a

következő lehet. Egyéves képzés, ha a jelölt közép-iskolai végzettségű, és a leg-vernemi szakkal rokon szak-munkásvégzettséggel rendel-kezik. Kétéves a képzés, ha a jelölt a fegyvernem szaktól eltérő szakmunka-képzéssel rendelkezik. Hároméves a képzése ann-ly jelöltnak, aki a kétéves tiszthelyettes-iskola elvé-zése után érettségi vizsga-akat tenni.

A 14–15 éves életkorú részére a tiszthelyetteské-zés négyéves, a képzés tiszthelyettesképző szakközépiskolákban történik. Jelöltek a képzés folyamán a tiszthelyettesi beosztás-ielkészüléssel egy időben szakmunkásvizsgát tesznek és szakközépiskolai érettsé-giképesítő bizonyítványt kapnak.

A tiszthelyettesképzés évente 600, évente 1200 tan-órából áll. A hallgatók a képzés végén vizsgáznak. Az utó-ban tanévben tiszthelyettesi kibocsátó vizsgát, illetve a harmadik tanév végén, ta-lamint a tiszthelyettesképző szakközépiskolákban a képzés-gyedik tanév végén érettségi vizsgát tesznek. A tanév minden évben szeptember elsejétől július 31-ig tart.

A tiszthelyettesképzés összidejéből társadalomtu-dományokra 10 százalékot, általános katonai kiképzésre 20 százalékot (ezen belül testnevelésre 30 százalékot), szakkiképzésre és közma-reti képzésre (az érettségizés 70 százalékot fordítanak).

A tiszthelyettesképzés előbb változt rendszerében elégit ki a hivatásos tiszt-helyettesi szükséglet 90 szá-zalékát. További részét a vábbszolgáltató tiszthelyet-hesekből egyéves levelezés rendszerű felkészítéssel ké-pezik.

Középiskolai kollégiumok rendszere

A középiskolai honvé-dkollégiumok a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alatt működő nevelési in-tézmények. Azoknak az általános iskolát végzett tehetséges fiataloknak a tá-vábbtanítását és nevelését végzik, akik szüleikből együttesen vállalják, hogy a középiskola eredményes be-fejezése után katonai főis-kolán folytatják tanulmányaikat.

A kollégium élén hivatásos pedagógus tiszt igazgató és igazgatóhelyettes áll. Irányításuk alatt dolgozik a polgári pedagógusokból álló nevelőtestület. A növendékek mindennemű ellátását, a tanítás költségeit a Magyar Néphadsereg vállalja magára. A kollégiumban élő növendékek középiskolai tanulmányaikat az adott város valamelyik polgári középiskolájában folytatják.

A kollégiumok létesíté-sére a hivatásos tiszti utánpótlás minőségi javításáért forrásának bővítése érdeké-ben a Politikai Bizottság határozata alapján először 1974-ben került sor. A ke-zelő tapasztalatok alapján 1978-ban újabb két kollé-gium nyitotta meg a kapu-t, majd fokozatosan tovább szélesedett a kollégiumi há-lózat. Jelenleg tíz kollégium működik az ország külön-böző helyén.

Ez ideig több mint 1400 volt kollégista kezdte meg a katonai főiskolai tanulmá-nyait. Közülük sok száza-m már a főiskolát is elvége-zték, és fiatal tisztként szol-gálnak csapatbeosztásai-ban.

A Honvédelmi Minisztéri-um a középiskolai kollégiumok elé azt a feladatot tűz-te ki, hogy a katonai főis-kolai utánpótlás mintegy 60 százalékát adják. E célkitű-zésnek várhatóan 1991-ig maradéktalanul eleget tesznek.

Székely Szabolcs

ISK

Nevel

Az élet ne res szovje Gorkijnak a — mint totta beszél légiumi él zsef, egy bo munkásképz giának ember meg jóra neve zebb”. A fi közlendője, leseb érvén sem csupán nyére, illetve natkozson, itt sem tal a szomszéd letett társal sa. A kérd nagyon tan beszélgetés, azzal az él az asztalt mindenben egvétért az nem azzal bizonyosság tapasztalat életkor kér nemzedék munkáját n tel végzi paszalt. Le dandója.

Rendkívü giukom sze megteremté gében is ig általános is egyetemiig, kozo, a „hó zó pedagóg hittel élő Ha van, ne nagy fele gárdiát e Oka lehet giumi neve talán még berföltötti iskolai órá gái. A csor „lelki szem lő” is: öss Mert mely giatánár tu jelképesen álmában J

A megű gógus az o legűjabb) e je, az önsz vekedett n si hatású, „szabad” t az eszmény gyeznünk tókorban mény! Az- féltételezhe A pedagóg támogatás nőtt tán? folytatjuk, megjobbult új oktatás lése óta? a nevelőta ban a tá magát, job nya a vez sabb-e ő r korábban? kísérletezés haizolt v oktató, a hatnánk.

Nehéz le zan megű daról besz atók a k Pontosabba gyunkra té élet valósá kívüllálók tól, a kib rugalmatla rozatoktól utóbbiak a a jövő fel ogust, an csétlen, az ban; hol a tól lenne tud már i sok (soksz kivül elle tai) és a szorítógyű az önszer nak adott keretei va tórni — a akár — r vagyunk mondja en félíg elkes gató. S ig szándékok adódo szak lenési fo alapvetése besorolhat az iskola rus, p Gus viszor ilyen relá megoldott megosztás iskolában,

Neveltek és nevelők a kollégiumban

Az élet neveljének, a híres szovjet-orosz írónak, Gorkijnak az aforizmájával — mint mottóval — indította beszélgetésünket a kollégiumi életéről Vattay József, egy borsodi ipari szakmunkásképző intézet kollégiumának igazgatója: „Az embert megszűlni nehéz, de jóra nevelni még nehezebb”. A fiatal szakember közlendője, úgy véljük, szélesebb érvényű annál, hogysem csupán saját intézményére, illetve megyéjére vonatkozzon, ezért bizonyára itt sem talál süket fülekre a szomszédolás nyomán született társalgás összefoglalása. A kérdés számára is nagyon tanulságos volt ez a beszélgetés, mert nemcsak azzal az élménnyel állt föl az asztaltól, hogy szinte mindenben maximálisan esztétét az alapvető, hanem azzal a megnagyított bizonyossággal is, hogy a tapasztalat nem feltétlenül életkor kérdése: a fiatal nemzedék is lehet — ha munkáját nagy lelkiismerettel végzi — úgymond tapasztalt. Lehet érdemi mondanója.

Rendkívüli gond a kollégiumok személyi feltételeit megteremteni. Ez összességében is igaz bizonyára, az általános iskolai típusú az egyetemig. Kevés a vállalkozó, a „hős”, az önfeláldozó pedagógus, a makarencói hittel élő tanáregyvénység. Ha van, nem a kollégiumok nagy felelősségű oktatói gárdáját erősíti elsősorban. Oka lehet ennek: a kollégiumi nevelőtanár munkája talán még keményebb, emberfelelőbb, mint a „csak” iskolai órákat tartó kollégái. A nevelőtanár amolyan „csomagmegőrző” is, „lelki személtá” is, „szülő” is: összetett az élete. Mert melyik „sima” biológus tanár tudja még azt is, telképpen szölvá: beszél-e álmban Juliska?

A megújulni képes pedagógus az oktatási törvény (a legújabb) egyik főszereplője, az önszabályozó, megnövekedett nevelési és oktatási hatáskörrel, szuverén döntéshozó, „szabad” tanár lett immár az eszmény. (Meg kell jegyeznünk persze, ezt már az ókorban kitalálták.) Eszmény! Az-e? Milyen alapon feltételezhető a megújulás? A pedagógus kapta erkölcsi támogatás többszöröse nőtt? Anyagi? Nem folytatjuk. Megváltoztak-e, megjobbultak-e a diákok az új oktatási törvény bevezetése óta? Több ideje van-e a nevelőtanárnak (s általában a tanárnak) képeznie magát, jobb lett-e a viszonya a vezetővel, rugalmasabb-e ő maga is, mint volt korábban? Hol a határa a kísérletezésnek? Kevésbé hajsolt világban él-e az oktató, a nevelő? S folytat-hatnánk.

Nehéz lenne így ma igazán megújult pedagógusgárdáról beszélni. Nagy hátráltatók a külső körülmények. Pontosabban s immár tárgyunkra térve: a kollégiumi élet valóságba messze eltér a kívülről, a dilettánsoktól, a kibicéktől, illetve a rugalmatlan, papírúziós határozatoktól elképzelttől, ez utóbbiak is akkor óhajtják a jövő felé hajtani a pedagógust, amikor az szerencsétlen, azzal sincs tisztában: hol állomások... Mitől lenne tisztában? El nem tud már igazodni az elvárások (sokszor bizony rendkívül ellentmondásos leírásai) és a valós lehetőségek szorítógyűrűje között. Mert az önszervező organizmusnak adott jogi, társadalmi keretei vannak. Ezekből kitörni — a jóakaró irányába akár — nem könnyű. „Le vagyunk szabályozva” — mondja erre félig tréfásan, félig elkeseredetten az igazgató. S igaz van. Hiszen a szándékok és tettek bőven adódó szakadékaival megjelenő formái közé olyan alapvetések is nyugodtan besorolhatók, mint például az iskolai vezető-pedagógus, pedagógus-pedagógus viszony. Pedig csak az ilyen relációban biztosan megoldott és tudott munkamegosztás eredményezhet — iskolában, kollégiumban —

új típusú pedagógus-diaák kapcsolat. A kollégium szerepe a klasszikus szerephez képest gyökeresen átalakult. Induló alapfunkciója a legtöbb helyütt az volt, hogy segítse az iskolába bejárni nem tudók tanulmányait. A mai kollégium sokszor szociális intézménnyé vált (vagy faült). Felduzzant azon tanulók száma, akik a biztos családi háttér hiánya miatt kénytelenek ebbe a középiskolai intézmény típusba költözni. A szociális-anagyi szempontból zilált családi helyzetből érzelmileg sérült diákok származnak el az egyébként is nehéz életű kollégiumi tanárok felügyelete. Ezen tanulók személységfejlődésében nagy visszamaradottság, sok-sok pótolhatatlan hiányosság tapasztalható, nehéz velük az „lelki kapcsolatteremtés” is. Bizalmatlanok, érzelmi ki-törések, feszített idegállapot kíséri létezésüket. Gyenge a konfliktustűrő képességük, s ez általában szélsőséges formákat ölt: fenyegetőzik az ilyen kollégista, leissza magát, elmenekül a feladat elől, illetve fel se vállalja a konfliktushelyzetet. Nincs tudatosság a cselekvésében.

A szakmunkásképzős kollégium kezdheti hát az alapoknál: alapvető higiéniai elvárásokra szoktatja neveltjeit, a határidő pontos betartására tanít. Nagyon egyszerű s nagyon átgondolt követelményeket támaszt. Ezek után történhet a következő következetes ellenőrzése, a diák munka minősítése. Ha a kontrollt elhagyják a nevelők, akkor „nem lesz a mi emberünk a diákok”, ahogy Vattay József fogalmazta.

Látszatnállással érkeznek a kollégiumba többségükben a nebulók. Nem igaz, mondja az igazgató, hogy határozottak és önálló gondolkodásúak. Odahaza ugyanis nem nagyon szólhattak bele a saját életükbe, a helyettük való gondolkodás és döntés meglehetősen behatárolta őket. A kollégiumban fellépő sikertelenségek, ha ráadásul tanulási gondokkal társulnak, mint megoldhatatlan terhek zúdulnak rájuk. Hirtelen sok és sok a teher. Valódi feladatokkal, érdemi programokkal köthető csak le ezek a diákok — mint minden korsorostályuk-beli. A formális programoktól mentes meg az isten — kiált föl az igazgató. Olyan elfoglaltság lehetővé tette szükséges, amely „mintha akkor pattant volna ki a diák agyából” — amelyre tehát ráhangolódik. Hiszen ez neki is eszébe jutott volna! Ő is ezt akarta. A tanár tehát „já-tékeztető” is, ötletgyáros is, telepítésként megadott egyetemes is. A szervezett időtöltésnek csak így, közös akarattal és élvezettel van értelme. Így közösségteremtő. Így feszültségoldó.

A kollégiumi nevelőtanár — s általában a pedagógus — egyik legfontosabb tulajdonsága manapság, hogy ki-váló kapcsolatteremtő képességekkel rendelkezik. Hány van ilyen? — vetjük fel közben. A jó nevelő az emberi hangra vágyó — s arra fogékony! — diáknak a legjobb értelemben vett szülője, s megkockáztatjuk: barátja! Nem bálvány, nem példakép erendően. De válhat példaképpé még ma is. De úgy semmiképp, hogy első perctől kötelező annak tekinteni. A mesterségesen teremtettkénti kora — lejárt istennek! — lejárt. Hosszú távon programot, diákokkal élő közösséget, tanulókból álló összetartó „magokat”, kisközösségeket csak a humánus, érdemi dialógusok sokféleségét megvalósítani képes, a tré-fát is értő, sok módszertani fogást a tarsolyában hordó pedagógus tud adni, teremteni. Ez persze elsősorban nem szakmai kérdés, hanem az általános kulturáltság, az intelligencia fokmérője.

Megragadta a kérdező figyelmét Vattay Józsefnek az a megállapítása, miszerint nem az értékek vannak ma

valóságban, hanem az azok-ról kialakított, szerzett ben-yomások. Értékválságról papolunk naponta, pedig az értékekről alkotott véleményünk van csödben. Fontos tehát, hogy egy-egy értéket jelző fogalom mint biztos pont ugyanazt jelentse mindenki számára. A fogalmak egvezetése, közös nevezőre hozása, a közös nyelv beszélése és értése az okta-tásügy egész területén feladat. Kiiktatandók az ironi-kus célozgatások, a jelbe-szédék, mert megalázóak. A cél: magyarul s egyenesen. De eszköz is a nyelv a meg-értésre, a közös értékrend tiszteltetésére.

Ha sikerül újra alapvető normákra ránevelni a kol-légiumi ifjúságot, s ezen normák a gyerekek előtt nem öncélú frázisokként je-lennek meg, közelebb ju-tunk a régi, önképzőkörös kollégiumok szellemének ápolásához s egyúttal a jövő hasonló nemes célú kö-zösségeinek megszervezésé-hez. Ma sokszor felülről történő normarészakolással, önmagukért megjelenő, kötelelőszzerű szabályozók-al operál a kollégiumi élet; erőszakolt, ahelyett, hogy olyan cselekvéssorozat indulna meg, amelyben érzé a diák is: amit most csele-készünk, önmagunk s mind-nyáunk átgondolt felelőssé-gével tesszük.

Önmegvalósítás? A gyors siker a cél általában. Már-pedig a nevelés „sziszifuszi” munka — bár ne csak az lenne! — nem hoz gyors és könnyű sikert. Akkor jár együtt igazán sikerélmény-nel a pedagógus munkája, ha a diák akkor is a nevelés hatásának megfelelően cselekszik, ha nem látja. Ha nem ellenőrzik, ha ki-szélésedez az az elvárás ki-ki, felmólt, önmaga irányá-ba is! Ha az elvárt tett belső vezérlésűvé, szinte belső kényszerűvé, meggyő-ződéssé válik, akkor tény-leg igaza lesz Makarencó-nak. Addig többfrontos harc vívása folyik. Hare a család ellen, a társadalmi hatások ellen, az egyn ellen. Nemes küzdelem. Olyan csata, ami közben a pedagógus szava ilyképp artikulálódik: „Meg-vedlek önmagaddal szem-ben is, fiam!”

Arany Lajos

Izzadnak-e a könyvek is nyáron?

LÁTOGATÁS A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

„A kölcsönkönyvtárak nemcsak azokat a családokat látják el könyvekkel, akiknek nem volt módjuknak ezeket megvásárolni, hanem azt a lehetőséget is megadták az olvasóknak, hogy megismerjen egy könyvet, mielőtt megvásárolná. Az új intézmény különösen a nők számára jelentett nagy szórakozást.”

Leo Löwenthal szociológus *Irodalom és társadalom* című könyvéből idéztem a fenti sorokat. Ez a megállapítás 1740-re vonatkozik — ekkor jelent meg ugyanis az első kölcsönkönyvtár Angliában. Ma már, ismerve a könyvtári jegyzés „gyorsaságát”, ez az új nem járható. Mire a könyvtárból meg lehetne szerezni az olvasmányokat, az a boltokból már régen elfogyott. A kijelentés második része, egyesek szemében ma is érvényesnek tűnhet. Természetesen azokra gondolok — magamra is! — akiknek az egyre növekvő könyvtárak mellett fel kell adniuk a saját könyvtárak gazdagításáról szóló álmokat. S hogy ez az intézmény kik számára jelent ma nagy szórakozást? Megtudtam ezt dr. Varga Gyulánétól, a megyei könyvtár igazgatóhelyettesétől.

— Látogatóink között a társadalomnak szinte minden rétege jelen van mindkor, mind foglalkozás szerint. Olvasóink nagy többsége azonban a diákok és a nyugdíjasok közül kerül ki. Ez azt jelenti, hogy most egy kicsit csendesebb időszakot élünk át, hiszen az iskolákban véget ért a tanév, és a felsőoktatási intézményekben sem folyunk már a vizsgaidőszakok, de nem jelenti azt, hogy nekünk kevesebbet kell dolgozunk. Ilyenkor jut idő arra, hogy a kevésbé látványos könyvtárrendezési és selejtezési munkákat elvégezzük. Ez annál is nehezebb, mivel hat raktárunk különböző pontokon helyezkedik el, s a közel kétszáz ezer kötetes állományunk csak egy része található ebben az épületben, és ennek is csak töredéke, 25–30 ezer kötet szabadpolcon. Jó dolog viszont az, hogy új

helyen dolgozik a gyermekkönyvtár, ahová a gyerekek változatlan érdeklődéssel látogatnak, hiszen a hetente előre tervezett programok, video- és számítógépes játékok az olvasás mellett nyáron is kitűnő szórakozást ígérnek. Öröndetes tény, hogy emelkedett a gyermekolvasók száma, közzehető ez talán az új médiáknak is. A nehéz körülmények ellenére dolgozunk a számítógépes kölcsönzés bevezetésén, ami jövő ősztől jelentősen megkönnyítene munkánkat.

Könyvet kölcsönözni nem akarván, találmra emeltem le a műveket a polcra. Tanácstalanságomat látva Sebők Vilma, a könyvtár dolgozója jött segítségemre. Omondta el, hogy nyáron inkább keresik a krimiket, a szórakoztató olvasmányokat, ezeket is elsősorban a nyugdíjasok. Akadnak azonban olyanok is, akik vakációjukat a munkának szentelik. Felvezetett az emeletre, ahol az asztal fölé hajolva két lányt találtam, akik jegyzeteket bogarásztak.

— Ne haragudjatok, hogy zavarlak benneteket, de ilyen szép időben miért nem vagytok a strandon? — Az OKTV-hez gyűjtjük az anyagot. Barátnőm irodalomból, én pedig nyelvtanból készítem a dolgozatomat.

— Tudtok nyugodtan dolgozni, megkapjátok azt, amire szükségetek van? — Az anyag többsége megvan, tanáraink megmondták, hogy mit és hol kell keresnünk. — Egyébként — vette át a szót társa —, ha nem találunk valamit, itt segítenek nekünk. Úgy gondolom, még egy hónapig kell bejárnunk Hajdúszoboszlóra, így lesz elég idő, hogy a nyarat pihenéssel is töltsük. „A könyvet nem olvasók fele az időhiányra hivatkozott, méghozzá elsősorban azok, akik nemrégiben hagyták abba — feltehetően csak átmenetileg — az olvasást. Csak 19 százalékuk jelentette ki, hogy nem érben az időhiányra hivatkozott, 9 százaléka pedig rossz szeméremre hivatkozott, 8 százalékuk rossz olvasási készségre, 5 száza-

Vitéz Ferenc

Milyenek lesznek a dzsessznapok?

Sokan fogalmazzák meg ezt a kérdést, amikor szemügyre veszik a 17. debreceni dzsesszfesztivál programját, azt latogatván: érdemes-e a pénztárca mélyére nyúlni a várható zenei élvezetek érdekében. A nevek sokaságában még a műfaj avatottabb ismerői is nehezen tudnak eligazodni, hiszen ki hallott már például a latin dzsessz játszó argentin El Umbral együttesről? Másfelől, bizonytalan-ságban maradnak azok is, akik a sztárokat keresik a listán — belőlük ugyanis most sem jut a kívánalmaknak megfelelő számban. A magyarázat egyszerű, s meglehetősen racionális: az évek során egyre nagyobb kü-lönbség támadt a rendelkezésre álló valutakeret és a közreműködő művészek tiszteletdíja és utazási költségek között. Ezért futja kevesebb híresség meghívására, s ezért több az ismeretlen a nevek között. Mindazonáltal nem szükséges osztani azok pesszimizmusát, akik tavaly tetmetni kezdték a fesztivált. Az idei mezőny változatosabbnak, erősebbnek ígérkezik az egy évnél korábbról, s minden okunk megvan ahhoz, hogy bizakodni, hogy a kevésbé jegyzett muzikusok közül jó néhányan kitűnő produkciókkal lépik majd meg az érdeklődőket.

A vendégek közül a leg-fényesebb nevet kétségte-lenül a dél-afrikai származású látogatózó Dollar Brand, néven Abdullah Ibrahim mondhatja magáénak. A szí-nes bőru zongorista lemezek tucatjain tett hitet a fekete kontinens mellett, tiltakozva a faji megkülönböztetés ellen. Erzelemdús, egyéni já-tékmódja, amit gyakran énekek kísér, mindannyiszor varázsa alá vonja köz-zönségét. Európai szupercsapatként érkeztek Debrecenbe a brazil Nana Vasconcelos ütőssel Jan Garbarek, Eberhard Weber és Rainer Brüninghaus. Mindannyian többször jártak már a fesztiválon, de ebben az összetételben elő-ször szerepelnek itt. A nor-vég szaxofonos, Jan Garbarek rendkívül népszerű ha-zánkban, s társaival most is várhatóan emlékezetes él-ményt nyújt majd melankolikus, bensőséges, kifinomult zenéjével.

A Magyar Rádió adásai-lónságra támadt a rendelkezésre álló valutakeret és a közreműködő művészek tiszteletdíja és utazási költségek között. Ezért futja kevesebb híresség meghívására, s ezért több az ismeretlen a nevek között. Mindazonáltal nem szükséges osztani azok pesszimizmusát, akik tavaly tetmetni kezdték a fesztivált. Az idei mezőny változatosabbnak, erősebbnek ígérkezik az egy évnél korábbról, s minden okunk megvan ahhoz, hogy bizakodni, hogy a kevésbé jegyzett muzikusok közül jó néhányan kitűnő produkciókkal lépik majd meg az érdeklődőket.

Jan Garbarek

rikai Anette Lowman éne-kesnő pedig a vokális kapott dzsessz kedvelőinek szerez majd élvezetes perceket a Super Trio szolistájaként. A magyar dzsesszélet is jelentős személyiségekkel képviselteti magát a fesztiválon. Új műsorral mutatko-zik be Szabados György, Binder Károly, fellép Pege Aladár, Közégyi Imre, Laka-tos Antal — mások mellett. Nagy közönségsikerre szá-míthat a dinamikus kama-razenét játszó Stendhal trió (Dés László, Snétberger Fe-renec, Horváth Kornél), s a hetvenes évekből szép idő-ket idézi a Rákfőgy együttes felélesztése. Nem igényel külön propagandát a dixie-landmatiné, amelyen fellép a prágai Metropolitan zene-ka-r is. És tegyük említést arról, hogy a fesztiválra két debreceni együttes kapott meghívást: a Debreceni Di-majd élvezetes perceket a Super Trio szolistájaként. A magyar dzsesszélet is jelentős személyiségekkel képviselteti magát a fesztiválon. Új műsorral mutatko-zik be Szabados György, Binder Károly, fellép Pege Aladár, Közégyi Imre, Laka-tos Antal — mások mellett. Nagy közönségsikerre szá-míthat a dinamikus kama-razenét játszó Stendhal trió (Dés László, Snétberger Fe-renec, Horváth Kornél), s a hetvenes évekből szép idő-ket idézi a Rákfőgy együttes felélesztése. Nem igényel külön propagandát a dixie-landmatiné, amelyen fellép a prágai Metropolitan zene-ka-r is. És tegyük említést

(t. g.)

Csütörtök délután a Központi titára az ideiglenes helyzetéről és fordulatokról beszámolt. Kiemelte, hogy tartalmában és megvalósításában megfelel az ország gazdasági irányainak. Románia hangsúlyozta, hogy a mai gazdasági helyzetben a Kormány nagy fontosságot fektet az előkészítő munkákra. Csütörtök délután a Központi titára az ideiglenes helyzetéről és fordulatokról beszámolt. Kiemelte, hogy tartalmában és megvalósításában megfelel az ország gazdasági irányainak. Románia hangsúlyozta, hogy a mai gazdasági helyzetben a Kormány nagy fontosságot fektet az előkészítő munkákra.

1988. JÚLIUS 14., CSÜTÖRTÖK
ŐRS NAPJA

A Nap két 5.01 órákor - nyugisok 20.39 órákor

VÁRHATÓ IDÓJÁRÁS:
Délután feljött a felhőzet, a Dunántúlon záporok, zivatarok lesznek. Néha megélelül a déli szél. A legmagasabb éjszakai hőmérséklet 13 és 18 fok, a legmagasabb nappali hőmérséklet csütörtökön 27 és 32 fok között várható. (MTI)

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százhusz éve született Felsőbányán és Budapesten hunyt el Hülli Hümér (1868-1940) sebészorvos (az építész műegyetemi tanár és akadémikus Hülli Dezső bátyja).

Orvosi oklevelét a budapesti egyetemen szerezte 1891-ben, s ettől kezdve működött a budapesti sebészeti klinikán, mint tanársegéd. 1898-ban a László Kórházban, később a Poliklinikán volt orvos. 1901-ben magánintézményként megszerezte a sebgyógyítás tanárát. 1910-től az István Kórház majd pedig az Rókus Kórház főorvosaként dolgozott. 1917-ben a budapesti egyetemen a gyakorlati sebészet rendkívüli tanárává nevezték ki; 1934-ben vonult nyugállományba. Az Országos Orvostudományi Akadémia elnöki tisztét is betöltötte, s e minőségében megszervezte a bőrgyógyászati orvostudományi és a bőrgyógyászati és bőrvédelem és bőrgyógyászati segélybizottságát. Mint az orvostudományi elnök, bevezetett a parlament felsőházába is.

Az ő nevéhez fűződik a modern sebészet számos fontos részletének - maszk, gumikesztyű, a bőr jódozása stb. - hazai bevezetése. Gyomor-bél várról gépet az egész világon használnak. Eredményes tudományfejlesztő hivatást vállalt cikkeivel, közérdekű és közhatalmi - tanulmányival.

PROGRAMOK

Debrecen
17 óra: Etkészési és diétás-tanácsadás testtömegindex-meghatározással az importárkut boltjában.
19 óra: A csillagásztalálkozó szoftverbörzeje a tanítóképző főiskola kollégiumában (Blahána u. 3.).
Hajdúböszörmény
9 óra: A Sillye Gábor Művelődési Központ fúvós kamaragyűlésének térzeneje a Martos Flóra utórház előtt.

KÖZLEMÉNYEK

Aramszünet lesz 1988. július 19-én 8-15 óráig a Külső vásártér 1. számú 13. számig. (x)

A Kelet-magyarországi Vízügyi Építő Vállalat a 028 033 sz. cégismerény aláír, bélyegzett, keretösszeg nélküli elszámolási utalványt elvezett. 1988. július 11-től érvénytelen.

A Debreceni Közlekedési Vállalat értesíti a lakosságot, hogy 1988. július 15-én 22 órától 18-án déli 12 óráig az Ispotyály u.-Raktár u. üzletágában vagánykeret hajt végre. Fenti időszakra a Raktár u. közlekedését terelőtúra, az Ispotyály u.-i gazdagodó állomás mögötti parkoló-Raktár utca útvonala terelei ideiglenesen. Az ott közlekedők szíves türelmét és megértését kérjük. (x)

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

A Magyar Szocialista Munkáspárt Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának lapja.
Főszerkesztő: dr. Bényei József.
Főszerkesztő-helyettes: Boda István
Szerkesztőség: Debrecen, Tóthfalusi tér 10. 4024.
Telefon: 12-144, nyomdai ügylet: 16-095.
Kiadja a Hajdú Megyei Lapkiadó Vállalat, Debrecen.
Tóthfalusi tér 10. Postacím: Debrecen, Postafiók 72. 4001.
Telefon: 12-144.
Felolvasó kiadó: dr. Szabó Imréné. Alföldi Nyomda, Debrecen.
Felolvasó vezető: Benkő István vezérigazgató, Debrecen.
1988. július 14.
Megrendelés száma: 1594.

Terjesztő Magyar Posta. Elfizethető a hírlapkiadó postahivataloknál és kézbesítőknél. Elfizetési díj egy hónapra 43 Ft, negyedévre 123 Ft, egy évre 516 Ft. Index 25 627 - ISSN 0122 - 1081

ROVIDZÁRLAT
Színes amerikai sci-fi filmje. Rendezte: JOHN BADHAM. Szereplők: Ally Sheedy, Steve Guttenberg, Fisher Stevens.

A HÉT FILMJEI

Női Károly bohózatból Bednai Nándor és Szemes Iván (ó a dalszövegíró is) készített forgatókönyvet a *Nyitott ablak* című színes magyar filmhez. Bednai rendezőtársa az Őrnagyot alakító Bodrogi Gyula. A végjáték zeneszerzője Fényes Szabolcs, operatőre Illés György. A főbb szerepekben Kabos László, Csákányi László, Schubert Éva, Nyertes Zsuzsát és Böröndi Tamást láthatjuk.

Amióta a kisvárosba telepítették a K. u. k. hadsereg egy zászlóalját, a polgármester gondjai megszoroprodtak. A katonaság jelenléte megváltoztatta az életet, például abban is, hogy a törvénytelen gyermekek száma sokszorosára növekedett...

Színes amerikai film a Borisz Paszternak regénye nyomán írt *Zsivago doktor*. A forgatókönyvet Robert Bolt munkája, a rendező David Lean. A főbb szerepekben Omar Sharif, Geraldine Chaplin, Julie Christie és Rod Steiger láthatók.

Jevgraf Zsivago tábornok a nagy sztálini vízi eromú építkezésen érdekli magát. A nagy sztálini vízi eromú építkezésen érdekli magát. A nagy sztálini vízi eromú építkezésen érdekli magát.

John Badham rendezett színes amerikai sci-fi S. S. Wilson és Brent Maddock műveiből, Ally Sheedy, Steve Guttenberg és Fisher Stevens főszereplésével, *Rövidzárlat* címmel.

A filmek vetítési idejét naponta közöljük.

TILOS a HAZUGSÁG-VIZSGÁLAT. Az amerikai szenátus korlátozza a jövőben a hazugságvizsgáló készülék használatát: csak a szövetségi és helyi hatóságoknak engedélyezi. Az elmúlt évben az amerikai vállalatoknál kétmillió munkakeresőt vetettek alá ennek az eljárának.

CSILLAGÁSZTALÁLKOZÓ. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat csillagászati választmánya, a megyei művelődési központ és a TIT Hajdú-Bihar Megyei Szervezete közös rendezésében július 14. és 17. között kerül sor Debrecenben a Csillagászat Baráti Köre XV. országos találkozójára.

IRODALOM A RÁDIÓBAN. Ma este hat órákor a Kossuth rádióban Tóth-Máthé Miklós *Tapshoz kérem a szereplőket!* című könyvéről beszélget Szentmihályi Szabó Péter és Mátyás István a Kritikusok fóruma keretében.

MOZI

Figyelem! 1988. július 14-től a debreceni filmszínházak műsorán a *DOKTOR ZSIVAGO* című kétrészes, látványos, amerikai szuperprodukció. Színes, élményt nyújtó alakítások. Főszereplők: OMAR SHARIF, GERALDINE CHAPLIN, JULIE CHRISTIE.

Vetítési idő: 180 perc. Kiemelt egység helyár 50 Ft. Bemutatásra kerül júli. 14-17-ig a Híradó, júli. 18-20-ig a Meteor, júli. 21.-aug. 3-ig a Vig filmszínházakban.

MOZI

Zsivago doktor I-II. Színes, kétrészes, látványos, amerikai szuperprodukció. Híradó hn. 4. hn. 7. Rovidzárlat (amerikai). Vig hn. 4. hn. 6. hn. 8. Apolló hn. 10. hn. 12. hn. 2. Meteor 5. 7. K u. k. szökevények (magyar). Apolló 6. Fantasztikus labirintus (amerikai). Apolló 4. Híradó f. 12. hn. 2.

Premier előtti! Színes, szinkronizált, amerikai kalandfilm (16). Meteor kert 9. Madárka (amerikai). 16. Művész 6. Nyomás, utána! (olasz). Híradó f. 10. Robin Hood nyíla (szovjet). Meteor 3. Segítség, felszavartak! (olasz). Apolló n. 9. Titkok Hongkongban (francia). Petőfi kert 9. A Tuareg bosszúja (olasz). Vig hn. 10. hn. 12. Trükkök halál (amerikai). Vig hn. 2. Debreceni videomozik műsora: Vig kamara: f. 10. f. 12. f. 2. f. 4. f. 6. f. 8. Producerek (angol). Debreceni fűrdőmozik: 1. 2. 4. Kegyetlen utca (amerikai). 10. Meteor: n. 4. n. 6. n. 8. Téli gyilkosságok (amerikai). Kliniká: 5. Az időlovag (amerikai). 16.

TELEVÍZIÓ

BUDAPEST, 1. műsor: 8.55 Műsorismertetés. 8.55 Tévortor

16.45 Világhír. 17.05 A költészet percei. 17.10 A rend nevében - francia film. 19.00 Híradó. 19.40 Az átalakítás.

RÁDIÓ

KOSSUTH: 4.30-7.59 Jó reggelt! 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés. Kb. 8.15 Mai programok. 8.20 Tíz perc a turizmusról. 8.30 Viski János: Enigma. 8.50 Külpolitikai figyelo. 9.00 Napközben. 11.00 Labirintus. 11.15 Országok. 11.32 A Pickwick-klub. Sam megértő a szerelemben. 11.54 Reklám. 12.00 Deli krónika. 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Műzeumi híradó. 12.43 RTV közszolgálat. 12.45 Válaszunk hallgatóinknak. 13.00 Klasszikusok délutónban. Zenekari muzsika. 14.00 Hírek. Időjárás. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 Zenel. 14.45 Balaton-parton. 15.00 Szoról szóra. 16.00 Hírek. Időjárás. 16.05 Szívesen hallgattuk. 1990-1991. 17.05 A Budapesti fúvós együttes felvételeiből. 17.25 Ipargazdák. 17.30 Kritika. 18.00 Hírek. 18.15 Hol volt, hol nem volt... 18.25 Könyvtudományok. 18.28 Műsorismertetés. 18.30 Esti magazin. 19.05 Az Esti magazin melléklete. 19.15 Lottósorolás. 19.20 Reklám. 19.23 Az ötkarika jegyében. 19.28 Hajtszálgyökök. 20.39 A tudományok és a tudománypolitika az 50-es években. 21.09 Operaest. 22.00 Hírvilág. 22.30 A hamburgi Monteverdi kórus felvételeiből. 22.50 Ez az ház. 23.00 Színfonikus zene. 23.42 Salvatore Accardo Paganini-műveket hagedül. 24.00 Hírek. Időjárás. 0.10 Himnusz. 0.15-4.20 Éjféli után.

PETŐFI: 4.30-6.00 Reggeli zenés műsor. 6.05 Reggeli csúc. 7.57 Műsorismertetés. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Napraforgó. 9.00 Hírek. Időjárás. 9.05 Operettkedvelőknek. 10.00 Rivaldafényben. 11.00 Hírek. Időjárás. 11.10 Térkép és utrával. 11.30 Balaton rádió. 12.00 Hírek nemetül, oroszul és angolul. 12.10 Nemzetiségeink zenéjéből. 12.49 Archivumunkból. 12.58 Műsorismertetés. 13.00 Hírek. Időjárás. Utközben.

CSÜTÖRTÖK

Úl a hírszerkesztő a telefon mellett, és várja a híreket. A hírek azonban nem jönnek. Akik egyébkor a szenzáció (vagy nem is annyira szenzáció) bejelentéseket szokták tenni, most bizonyára szabadságon vannak, strandolnak, vagy épp a hús pincében próbálják kihúzni a hűtővel fenyegető kánikulai napokat. A több nyarat megélt újságíró kollégák sokatmondóan legyintenek: hja kérlek, ez az uborkaszézon.

Aztán robban a petárda: baj van az uborkával. Szászszótván kistermelő méltatlankodik Debrecenben, hogy senki nem akarja felvásárolni az uborkáját. A hírszerkesztő előbb kacsanak véli az információt (biztosan valamelyik szabadságá-

ról hazatért, tehát pihent-agyú kollégája ugratja), de aztán kiderül, hogy tényleg zűrök vannak az uborkafronton. S az ilyesmit a kiskőrösi előszüreti mulatság óta nem árt komolyan venni.

Többen Derecskén próbálkoznak, mert ott állítólag zavartalan a felvásárlás. Szerdára azonban Debrecenben is megnyugodhatnak a kedélyek: a konzervgyárral szomszédos ÁFÉSZ-telepen is felvásárolják a bőséges (kabak-) termést - a másodosztályút 7 forintért kilónként, az első osztályút 11,50-ért.

Ismét zavartalan tehát az uborkaszézon. S a hírszerkesztő Csütörtök rovata sem mondott csütörtököt. - s - s

Pályázati felhívás
rendőrtiszt és tiszthelyettesi munkakörre

A debreceni rendőrkapitányság pályázatot hirdet BM hivatalos rendőrtiszt és tiszthelyettesi állományba azok számára, akik a rendőri pályát iránt elhivatottaknak érzékelik. A pályázatra olyan harmincadik életévüket még nem töltött férfiak jelentkezését várjuk, akik sorkatonai szolgálatukat már letöltötték vagy az alól őket mentesítették, feddhetetlen előéletűek, egészségesek, alkalmassak és gimnáziumi érettségiekkel, ill. három év ipari iskolai végzettséggel rendelkeznek. (Tiszti állományvesztésnél egyetemi vagy főiskolai végzettség.) Magyar, illetve a családi életük rendezett és a rendőri szolgálatot, a vele járó kötelezettségeket önként vállalják.

A hivatalos állományba kerülőket megilleti a katonai szolgálat alatt elért rendfokozat, illetve a felsőfokú állami iskolai végzettségüket véglegesítésükkor tiszti rendfokozat, középiskolai végzettségüket pedig őrmesteri rendfokozat; továbbtanulási lehetőség; kinevezéskor ruházati alapfelszerelés (az egyenruhás állományúaknak), ezt követően évente ruházati illetmény; a munkaviszonyban eltöltött időtől függően évi 18-27 munkanap szabadság; betegségek és körhízi kezelés időtartamára teljes illetmény; kedvezményes üdülési lehetőség; harmadik osztályú szociális hátrányos helyzetűek; egyéb szolgálati idő letöltése után szolgálati lakásra való jogosultság; albertben lakóknak alberti hozzájárulás.

A pályázatok részletes önéletrajzzal, saját kézirattal a debreceni rendőrkapitányságra kérik eljuttatni: 4025 Debrecen, Besskereki Sándor u. 5-7. vagy 4002 Debrecen. pf.: 108.

KÖZLEMÉNYEK

A MÁV Pályafenntartási Főnökség közli a Közúton közlekedőkkel, hogy 1988. július 14-én és 15-én 22 órától június 3 óráig felpálya szűkítésben lezárja a Debrecen-Nyíregyháza vasútvonal, valamint a Debrecen város területén lévő debrecen-hajdúsámonai fő közlekedési út kereszteződésében lévő vasúti átjárót, pályafelépítési munkák miatt. (x)

Ertesítjük t. fogyasztóinkat, hogy a Budai Nagy Antal utcán vízvezeték szerelvények felújítása miatt a vízszolgáltatás időszakosan, 1988. július 18-1988. augusztus 30-ig 10 és 11 óra, valamint 14 és 15 óra között szüneteltetjük. A vízszolgáltatás kieséséért szíves elnézést kérek és megértésüket kérjük. Debreceni Vízmű és Gyógyfürdő Vállalat.

Cigányshow lesz a Paripa csárdában pénteken 22.30 órai kezdettel. A műsorban fellépnek Liszter Sándor, Márkus Ica ének és a cigánytánckar. (x)

Az Óra indul című játékunkon 1000 Ft-os Hungaria Életjáradék-kötvény nyertek: Arany József, 1112 Budapest, Menyecske u. 23. VII. 51.; Ábrahám Dóra, 7695 Mecsekudvas, Ady E. u. 1.; Borbély István, 1071 Budapest, Damjanich u. 51.; Kazamér József, 2120 Dunakeszi, Csokonai u. 25.; Kis Ágoston, 113 Budapest, Babér u. 19. szft. 4.; Koltai Gábor, 1181 Budapest, Csontváry u. 62. III. 8.; Laczkó Pirokska, 1148 Budapest, Nagy Lajos kir. útja 27. szft. 3.; Magyar Imre, 1060 Budapest, Dessewffy u. 24. V. 1.; Rákóczi Ferencné, 9483 Sopronközvesd, Kossuth u. 179.; Szász Sándorné, 5600 Békéscsaba, Lenácsai út 9. I. 5.; Selestey Tamás, 9700 Szombathely, Hadnagy u. 64/C.; Sziráki Ágnes, 2170 Aszódi, Kondoros tér 7/B.; Tóth János, 4311 Nyírgyulaj, Tulipán u. 30. Gratulálunk és köszönjük a játékot. Tájékoztatóink közöljük, hogy munkatársaink rövidesen felkeresik önöket lakóhelyükön, hogy nyerevényeket személyesen átadják. Hungaria Biztosító. (x)

Izeltől a Paripa csárda napi ételajánlatából. Gyömbéres rákragu, keleti disznósült, arabos pulykamelleskók, zúzaporkölt, velőrózsa rántva, lazacsalóttó pisztráng. Szeretettel várjuk kedves vendégeinket mindennap 12-01 óráig. (x)

A Titász Vállalat tisztelői kiérdemelté értesíti a tisztelői eromú vikendtelepen lévő fogyasztóit, hogy 1988. július 16-án és 17-én, de. 9 órától 12 óráig a vikendtelepi kisposztánál tartózkodó pénzeszedőknek áramszámlájuk összegét kifizetik. A Titász Vállalat tisztelői kiérdemelté. (x)

MOZI

Figyelem! 1988. július 14-től a debreceni filmszínházak műsorán a *DOKTOR ZSIVAGO* című kétrészes, látványos, amerikai szuperprodukció. Színes, élményt nyújtó alakítások. Főszereplők: OMAR SHARIF, GERALDINE CHAPLIN, JULIE CHRISTIE.

Vetítési idő: 180 perc. Kiemelt egység helyár 50 Ft. Bemutatásra kerül júli. 14-17-ig a Híradó, júli. 18-20-ig a Meteor, júli. 21.-aug. 3-ig a Vig filmszínházakban.

Zsivago doktor I-II. Színes, kétrészes, látványos, amerikai szuperprodukció. Híradó hn. 4. hn. 7. Rovidzárlat (amerikai). Vig hn. 4. hn. 6. hn. 8. Apolló hn. 10. hn. 12. hn. 2. Meteor 5. 7. K u. k. szökevények (magyar). Apolló 6. Fantasztikus labirintus (amerikai). Apolló 4. Híradó f. 12. hn. 2.

Premier előtti! Színes, szinkronizált, amerikai kalandfilm (16). Meteor kert 9. Madárka (amerikai). 16. Művész 6. Nyomás, utána! (olasz). Híradó f. 10. Robin Hood nyíla (szovjet). Meteor 3. Segítség, felszavartak! (olasz). Apolló n. 9. Titkok Hongkongban (francia). Petőfi kert 9. A Tuareg bosszúja (olasz). Vig hn. 10. hn. 12. Trükkök halál (amerikai). Vig hn. 2. Debreceni videomozik műsora: Vig kamara: f. 10. f. 12. f. 2. f. 4. f. 6. f. 8. Producerek (angol). Debreceni fűrdőmozik: 1. 2. 4. Kegyetlen utca (amerikai). 10. Meteor: n. 4. n. 6. n. 8. Téli gyilkosságok (amerikai). Kliniká: 5. Az időlovag (amerikai). 16.

TELEVÍZIÓ

BUDAPEST, 1. műsor: 8.55 Műsorismertetés. 8.55 Tévortor